

prof. MgA. JAN BURIAN
ředitel

V Praze 23. 5. 2019

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

obrátili jste se na mne otevřeným dopisem, ve kterém žádáte o podrobnější informace v souvislosti se změnou na pozici uměleckého ředitele Opery ND a SO. I když podobné obavy provází každou podobnou událost a jsou přirozenou součástí divadelního života, chci Vám odpovědět otevřeně a v souvislostech. Rozumím totiž Vaší dobře míněné starosti o budoucnost Opery ND a SO i zájmu o Váš další osobní umělecký rozvoj.

Vaše otázky se týkají pěti oblastí:

1. výběr a působení nového uměleckého ředitele Opery a nového hudebního ředitele SO (otázky 1 – 11, 24 a 26 – 30),
2. příští sezona (otázky 12 – 16 a 29),
3. sólistický soubor (17 a 18),
4. problematika „kolektivních těles“ (otázky 19 – 22),
5. organizační řád Opery ND a SO (otázky 23, 25 a 31).

Dovolte, abych Vám odpověděl ve výše uvedené struktuře.

1. Výběr a působení nového uměleckého ředitele Opery a nového hudebního ředitele SO (otázky 1 – 11, 24 a 26 – 30)

Zhruba před dvěma lety mi Petr Kofroň oznámil, že po 31. 7. 2019 nebude pokračovat ve funkci uměleckého ředitele Opery ND a SO. Bylo tedy jasné, že se musím se vši vážností a zodpovědností zabývat jeho nástupcem. Po řadě rozhovorů s domácími i zahraničními odborníky jsem se obrátil s žádostí o spolupráci na Nicholase Payna – výkonného ředitele organizace Opera Europa, emeritního ředitele Královské opery a Anglické národní opery v Londýně, který je zároveň členem poradního orgánu ministra kultury (Garanční rada pro Národní divadlo). Nicholas Payne je také všeobecně uznávaným předním operním manažerem, který v současnosti řídí organizaci sdružující na 170 operních divadel. Požádal jsem ho, aby společně s dalšími osobnostmi evropského i českého divadla vytipoval bez ohledu na národnost vhodné kandidáty, kteří by mohli pozici uměleckého ředitele Opery úspěšně zastávat. Nicholas Payne sleduje Národní divadlo v posledních letech soustavně a je dobře obeznámen s jeho tvorbou od začátku šedesátých let. V dialogu s ostatními členy poradního orgánu ministra jsme definovali kritéria, která by taková osobnost měla splňovat. Podmínkou byla dostatečná praxe ve vedení srovnatelného operního souboru, znalost systému řízení repertoárového středoevropského divadla, dobrý vztah k české

prof. MgA. JAN BURIAN
ředitel

opeře a její tradici, nadprůměrná orientace v opeře jako uměleckém druhu, příslušné vzdělání, schopnost převzít odpovědnost, dostatečně rozsáhlé mezinárodní kontakty, kladné reference od významných osobností operního světa, souhlas s požadovaným termínem nástupu a v neposlední řadě silná motivace pracovat v Praze soustavně a dennodenně.

Postupně jsme vytipovali následující osobnosti, se kterými jsme vedli (většinou opakovaně) osobní rozhovory. Ty mi přinášely radost, neboť všichni kandidáti oceňovali obrovský umělecký potenciál našeho divadla i všech jeho operních tvůrců. Někteří bohužel vyhodnotili jiné pracovní nabídky jako zajímavější.

Jednání probíhala

- s generálním ředitelem English Touring Opera *Jamesem Conwayem*,
- s uměleckým a hudebním ředitelem Nové opery v Moskvě *Janem Lathamem Koenigem*,
- s generálním hudebním ředitelem Badisches Staatstheater Karlsruhe *Justinem Brownem*,
- s bývalým hudebním ředitelem Norské Národní opery, hudebním ředitelem Deutsche Staatsphilharmonie Rheinland – Pfalz *Karl-Heinzem Steffensem*,
- s uměleckým ředitelem Norrlands Operan ve švédském městě Umeå s *Kjellem Englundem*,
- s uměleckým ředitelem The Royal Opera House v Londýně (v letech 2011–2017) režisérem *Kasperem Holtenem*,
- s bývalým hudebním ředitelem BBC National Orchestra of Wales a bývalým hudebním ředitelem English National Opera dirigentem *Markem Wigglesworthem*,
- s uměleckým ředitelem Norské národní opery (v letech 2012–2017) *Per Boye Hansenem*.

Samozřejmě, že uvedení kandidáti mají za sebou i jinou uměleckou praxi.

O procesu výběru jsem pochopitelně od začátku informoval paní Silvii Hroncovou, neboť jsem počítal s její další spoluprací. S některými kandidáty se setkala také osobně (Kjell Englund, Per Boye Hansen, Karl-Heinz Steffens). Kaspera Holtena jsme dokonce oslovovali společně v Kodani.

Na základě dalších konzultací, osobních rozhovorů i získaných referencí jsem vše projednal s poradním orgánem ministra kultury pro Národní divadlo. Názory a doporučení velké řady odborníků mne vedly k závěru, že optimálním uměleckým ředitelem Opery pro další období Národního divadla je Per Boye Hansen. Přesvědčil mne i ostatní kolegy svými znalostmi a praxí, jasnou a klidnou představou, jak evolučně a krok za krokem zkvalitňovat naši společnou práci. Jednoznačně se rozhodl věnovat se této službě více než na sto procent.

prof. MgA. JAN BURIAN
ředitel

V této souvislosti mi dovoluji malou odbočku. Při vedení ND postupuji tak, jak je to obvyklé v kulturně rozvinutých evropských zemích. Přestože zákon svěřuje pravomoc jmenovat uměleckého ředitele výhradně do mých rukou, obracím se na renomované domácí i zahraniční odborníky. Společně s nimi vytipovávám a oslovuji zajímavé umělecké osobnosti, vedu s nimi dialog o budoucnosti Národního divadla i jeho umělců a vše v závěru co nejkorektněji projednám prostřednictvím poradního orgánu s naším zřizovatelem. Bylo tomu tak i při výběru a jmenování současných uměleckých ředitelů Činohry a Baletu.

Na základě dosavadních zkušeností jsem pevně přesvědčen, že se nestačí spoléhat na náhodu a štěstí. Nestačí oslovit inzerátem jen ty, kteří mají čas si ho přečíst, a vyzvat je k předložení písemné koncepce. Hledat špičkové manažery vyžaduje aktivitu, opravdovou odbornost a rozhled všech zúčastněných. Komise se nemůže skládat jen z těch, kdo mají „v úterý“ čas. S kandidáty je třeba vést široký dialog a přesvědčit je, že právě my nabízíme něco opravdu zajímavého. Postupuji prostě podle obvyklé praxe významných kulturních institucí. Získat kvalitního manažera nebo uměleckého ředitele vyžaduje zkrátka hodně práce a otevřený dialog.

Změna vedení není nikdy snadná, proto vytvářím časový prostor, aby byl přechod plynulý, a nikoliv „revoluční“. Ve významných operních domech je jméno budoucího uměleckého ředitele známo s velkým i několikaletým předstihem. Vzniká tak příležitost pro dostatečnou vzájemnou adaptaci. Bylo tomu tak i při příchodu nových uměleckých ředitelů Baletu a Činohry Národního divadla. Ani tam to nebylo bez problémů, ale proběhlo to se ctí.

Ale zpět k otázkám. Po dalších diskusích s vedením divadla dopracoval Per Boye Hansen strategii směřování Opery ND a SO, kterou jsme zveřejnili na tiskové konferenci 5. 2. 2019, v únorovém vydání interního zpravodaje č. 45 a na webových stránkách Národního divadla. Odborové organizace jsem o svém rozhodnutí informoval v souladu s kolektivní smlouvou za účasti náměstkyně ministra kultury JUDr. Kateřiny Kalistové a ředitele Odboru umění literatury a knihoven Mgr. Milana Němečka, Ph.D. 29. 11. 2018. Dlouho před tím, tj. na konci loňské sezony, jsem se svým rozhodnutím seznámil Silvií Hroncovou. Per Boye Hansena jsem do funkce jmenoval 4. 2. 2019 s účinností od 1. 8. 2019 na období šesti let.

Během tohoto takzvaného adaptačního období byl designovaný umělecký ředitel kromě jiného pověřen přípravou sezony 2020/2021, vyhledáváním vhodných umělců pro posílení sólistického souboru, seznamováním se s celou produkcí Opery ND a SO (viděl více než padesát představení), seznamováním se s vnitřním chodem divadla a samozřejmě dialogem s klíčovými pracovníky Opery. Vedení Opery vědělo, že pan Hansen přichází, kdy přesně do funkce nastoupí, a mělo mu poskytnout potřebné pravdivé informace a vést s ním otevřený dialog. Dialog – rozhovor dvou stran – se někdy dařil lépe, někdy hůře, ale i to je normální.

Sezону 2019/2020 naplánovalo pochopitelně dosavadní vedení Opery a disponovalo k její přípravě všemi pravomocemi. Program Opery se vytvářel vždy v dialogu celého uměleckého vedení a všech dalších spolupracovníků. Proč jsou některé názory pana Hansena nebo Steffense

prof. MgA. JAN BURIAN
ředitel

v poslední době z ničeho nic veřejně zpochybňovány, upřímně nechápu. Sám jsem se zúčastnil několika jednání s paní Hroncovou a panem Hansenem o budoucím programu. Byl jsem svědkem toho, že se shodli na podobě zahájení provozu Státní opery nebo na inscenačním týmu pro Mistry pěvce norimberské. Jak to, že to teď vypadá jinak? Podobné a normální debaty jsem ostatně vedl i s panem Kofroněm a paní Hroncovou při jiných příležitostech.

Výběr nového hudebního ředitele Státní opery probíhal v ND zavedeným způsobem, podobně, jako probíhal výběr hudebních ředitelů Opery ND a SO v éře pana Kofroně. Pan Hansen o svém kandidátovi uměleckou radu informoval. Stejně tak o svém návrhu informoval stávajícího hudebního ředitele Andraše Sebastiana Weisera a dohodl se s ním na další spolupráci.

Pan Hansen je pochopitelně zaměstnán a odměňován podle platných právních předpisů. V souladu s obvyklými pravidly vykonává i ostatní činnost. Systém odměňování pana Karl-Heinz Steffense, hudebního ředitele SO, bude obdobný jako systém odměňování hudebního ředitele Opery ND Jaroslava Kyzlinka. Nejde o jmenované funkce, ale o pracovní poměr na dobu určitou, a to na tři roky – tj. do konce sezony 2021/2022.

Vážené kolegyně a kolegové,

v závěru této kapitoly mi dovoluji uvést několik doporučujících citací významných evropských osobností operního světa:

„Per Boye Hansen vždy prokazoval vysokou kompetentnost při výběru pěvců a obsazení. Je informován o nových talentech, podporuje umělce v růstu a vedle toho udržuje mezinárodní síť kontaktů s renomovanými agenturami, intendanty a dirigenty. Má přehled a významnými impulsy přispěl k rozvoji celé operní scény. Jeví se tedy jako předurčen k tomu, aby otevřel operní dům mezinárodní spolupráci.“ Bernd Loebe, ředitel Opera Frankfurt a Deutsche Opernkonferenz

„Považuji Pera Boye Hansena za jednoho z nejzkušenějších a nejzdatnějších operních manažerů na světě a domnívám se, že každý operní dům by se měl radovat, jestliže jej získá za uměleckého ředitele.“ Andreas Homoki, generální ředitel Opernhaus Zürich

„Podporuji výběr nového uměleckého vedení Opery v Národním divadle v Praze.“ Birgitta Svendén, generální a umělecká ředitelka Královské švédské opery ve Stockholmu

(viz tiskovou zprávu ND ze dne 6. 9. 2018 a Interní zpravodaj pro zaměstnance ND č. 40 ze září 2018)

„Blahopřeji Národnímu divadlu ke jmenování K. H. Steffense na post hudebního ředitele Státní opery.“ Daniel Barenboim, šéfdirigent Staatsoper unter den Linden

Úplné znění těchto doporučujících dopisů najdete na této webové adrese: <https://www.narodni-divadlo.cz/uploads/assets/doporuceni-per-boye-hansena-1.pdf>

prof. MgA. JAN BURIAN
ředitel

Ministr kultury Antonín Staněk se s panem Hansenem osobně seznámil v září 2018. (Interní zpravodaj ND č. 40 ze září 2018, str. 3.)

2. Příští sezona (otázky 12 – 16 a 29)

Z této oblasti Vašich otázek čtu obavu, zda je příští sezona dostatečně připravená a kdo za její přípravu odpovídá. Bez dlouhých výkladů konstatuji, že ze všech interních předpisů ND vyplývá, že za rozhodnutí je vždy zodpovědný ten, kdo v dané chvíli vykonává příslušnou funkci. Zjednodušeně řečeno do 23. 5. 2019 byla ředitelkou Opery Mgr. Hroncová. Dramaturgie se ostatně schvalovala před koncem minulého roku. V návaznosti na tento plán byly připraveny potřebné výrobní a finanční kapacity. V těchto dnech provádí na základě této Vaší iniciativy vedení Národního divadla revizi a kontrolu připravenosti hracích plánů, premiér i jejich finančního krytí. Dosavadní výsledky svědčí o tom, že většina zaměstnanců ve Správě Opery pracuje dobře a zbývá dořešit jen některé aktivity, mezi nimiž spěchá zajištění festivalu Opera Nova a soutěže Operalia. Plánování tedy odpovídá běžnému stavu před koncem sezony. Je mi líto, že se, nevím kde, dozvídáte něco jiného.

Národní divadlo hodlá i nadále produkovat operní představení na všech čtyřech scénách. Plánovaný počet představení, který z nás činí jednoho z největších operních producentů na světě, vyžaduje dostatečný počet zaměstnanců organizovaných kromě jiného ve dvou orchestrech a sborech. Příští sezona bude atypická návratem do zrekonstruované Státní opery, kde obnovíme řadu repertoárových inscenací. Z tohoto důvodu je tam na jaře plánována jen jedna premiéra v koprodukcii s varšavským a stockholmským divadlem. Další premiéra bude až v následující sezoně. Počet, struktura a systém uvádění premiér a repertoárových titulů se postupně vrátí do podoby před uzavřením Státní opery. Je to strategické rozhodnutí, které je průnikem divácké poptávky, provozních a finančních možností i „společenské objednávky“ vyjádřené každoročně naším zřizovatelem prostřednictvím schváleného rozpočtu. Systém organizace vychází z dlouhodobé praxe, kterou lze zlepšovat jen postupnými evolučními kroky. Základní dramaturgické linie jsou obsaženy ve zveřejněném materiálu na webových stránkách Národního divadla.

Závěrem této kapitoly si dovoluji zopakovat, že každý z vedení Národního divadla činí rozhodnutí o věcech, které se stanou v budoucnosti. Musí spolupracovat se všemi, kterých se tato budoucnost týká. Naše rozhodnutí ovlivňují mnoho lidských osudů. Zodpovědnost tu musí být nejdůležitějším kritériem.

3. Sólistický soubor (otázky 17 a 18)

Sólistický ansámbl se ptá na budoucí podobu interního souboru. Odpověď je obsažena ve stanovisku pana Hansena, které cituji:

prof. MgA. JAN BURIAN
ředitel

„Při počtu více než 350 představení v sezoně je soubor, sestávající v současné době z 39 zpěváků, velmi malý. Někteří sólisté jsou, podle mého názoru, přetížení, což může škodit jejich uměleckému růstu. Zejména někteří mladší sólisté, kterých nemáme v souboru mnoho, zpívají příliš mnoho rolí a mají příliš představení za sezonu.

Sólisté v souboru mají celkově příliš široký repertoár a nemají dostatek času na nastudování a přípravu specifických požadavků, které jednotlivé styly vyžadují. Jako budoucí umělecký ředitel si nemyslím, že je tak rozsáhlé využití některých členů souboru zodpovědné. Jsem přesvědčen, že bychom měli soubor zvětšit a dále rozvíjet“.

Z uvedeného vyplývá, že hodláme soubor sólistů rozvíjet a doplňovat.

Všechny mzdy jsou hrazeny ze státní dotace. Na ostatní náklady si musíme vydělat vlastními příjmy, nejen tedy na honoráře hostujících umělců, ale také na dekorace, energie, kostýmy atd. Při schvalování finančního plánu Opery na rok 2019, který jsem konzultoval s paní Hroncovou i panem Hansenem, jsem nezjistil, že by existovala nějaká nová „honorářová politika“ vedoucí k nějakému významnému zvýšení nákladů. Vedení Opery i všech ostatních souborů dobře ví, že mohou utratit jen to, co mají k dispozici.

Nepochybuji o tom, že Vaše spolupráce s novým uměleckým ředitelem bude, přes všechny obavy a kuloárové zprávy, plná tvůrčí radosti a povede i k Vašemu tvůrčímu úspěchu.

4. Problematika „kolektivních těles“ (otázky 19 – 22)

Otázky, které mi členové sboru a orchestru kladou společně, odpovím dohromady, i když si uvědomuji, že problematika není vždy totožná.

Na pozicích Vašich vedoucích zůstávají oba šéfbormistři Pavel Vaněk a Adolf Melichar i hudební ředitel Opery ND Jaroslav Kyzlink. Jejich odpovědností, společně s novým hudebním ředitelem Opery SO Karl-Heinz Steffensem, je strategie zkvalitňování všech čtyř těles včetně řešení případných problémů v některých hlasových oborech sborů. Personální struktura i počty zaměstnanců se nemění. Odměňování se bude nadále řídit platovým předpisem ND dojednaným a schváleným Vašimi odborovými zástupci. Pan dirigent Steffens je renomovaný evropský umělec a nemá jiný zájem, než odvádět kvalitní uměleckou práci. Právě proto jsme ho ke spolupráci přizvali. Všem Vašim vedoucím důvěřuji a doufám, že otevřenější komunikace ve vedení Opery povede k tomu, abyste měli všechny potřebné informace od svých nadřízených včas.

5. Organizační řád Opery ND a SO (otázky 23, 25 a 31)

Při projednávání dalšího směřování Národního divadla s Vašimi odborovými organizacemi dne 29. 11. 2018 za přítomnosti zástupců ministerstva kultury jsem informoval, že změny v organizační struktuře od 1. 8. 2019 se budou týkat úpravy pravomocí a zodpovědností

prof. MgA. JAN BURIAN
ředitel

uměleckého a správního ředitele Opery a z toho vyplývajících zefektivnění postupů zejména v oblasti administrativy, ekonomiky nebo finanční kontroly. Úprava se netýká jen zjednodušeného grafického znázornění v příloze organizačního řádu, ale bude obsažena v jeho úplném textu a souvisejících dokumentech, jako jsou náplně práce, podpisový řád nebo předpis o oběhu účetních dokladů. Zjednodušeně řečeno, se změny netýkají žádného z uměleckých pracovníků nebo technických složek. Vyjednávání o podobě organizačního řádu jsem věnoval mnoho trpělivosti. Rozhodl jsem se totiž zavést standardní a zahraniční praxí ověřené vztahy mezi uměleckým a správním ředitelem Opery. Je to pro nás všechny nesmírně důležité. Umělecký ředitel je zodpovědný za realizaci umělecké strategie, správní ředitel za vyvážení finančních, ekonomických a právních podmínek a dodržování zákonů. Dosavadní částečné překrývání kompetencí mezi uměleckým ředitelem a ředitelkou není nadále možné. Být správním ředitelem tak velkého operního souboru je podle mého názoru skvělá příležitost a čest. Poslední rozhodnutí paní Mgr. Hroncové svědčí o tom, že o tuto pozici nemá zájem.

Vážené kolegyně, Vážení kolegové,

mrzí mě, že situace došla k tomu, že s Vámi musím komunikovat prostřednictvím dopisu. Mrzí mne, že dva měsíce před koncem svého mandátu rezignoval na svou funkci můj dlouholetý umělecký přítel Petr Kofroň. Bez ohledu na události posledních dnů mu za spolupráci děkuji. Jeho kompetence jsem v souladu s vnitřními předpisy převzal dočasně sám.

Odchod paní Hroncové beru jako rezignaci na příležitost pokračovat v nabízené manažerské funkci. Nová správní ředitelka Opery ND a SO MgA. Bohdana Malik nastoupí na uvolněnou pozici 1. 6. 2019. Jejím prvním úkolem bude dokončení organizačního řádu Opery.

Ujišťuji Vás, vážené kolegyně a kolegové, že obvyklý provoz ND nebude ze strany vedení Národního divadla ničím ohrožen. Věřím, že nám všem záleží na dobré pověsti této mimořádně významné instituce více než na partikulárních zájmech.

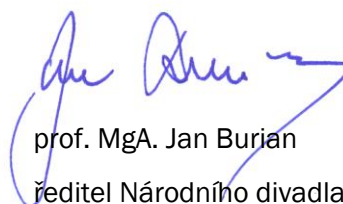
Vážení členové Opery ND a SO, vážení i všichni ostatní zaměstnanci a spolupracovníci ND,

umělecká práce musí mít v divadle přednost, ale nemůže vznikat bez pokorné služby všech ostatních zaměstnanců - od jevištní techniky až po členy vedení zodpovědné za financování, dodržování zákonů, pracovní i obchodní smlouvy. Všechny kompetenční spory lze totiž vyřešit velmi snadno, a to pomocí vůle ke spolupráci. Jak ostatně říká klasik: „Kde je vůle, tam je cesta“. Sami to jako tvůrci přece dobře znáte. V průběhu přípravy inscenace respektujete pokyny režisérů, kteří v organizačním řádu uvedeni nejsou. Garderobiérky vyhoví Vaším přáním, aniž by byly zařazeny ve struktuře Opery, hostující dirigent spolurozhoduje o Vašem obsazení, přestože po premiéře odjede zkoušet jinam. Každý opravdový divadelník chápe, že divadlo je složitý umělecký druh, ve kterém se hierarchie postavení jednotlivých uměleckých tvůrců mění s jediným cílem:

prof. MgA. JAN BURIAN
ředitel

chceme všichni z jeviště, s pomocí všech kolem jeviště, poskytnout našim divákům silný emocionální zážitek a v lepším případě i kousek sebepoznání. Jen tak může opravdové divadlo vzniknout. V malém souboru Dejvického divadla je to snazší, ve velké opeře obtížnější. Princip ovšem zůstává stejný. Šéfové se střídají proto, aby Vám nabízeli zajímavější příležitosti. Moje rozhodnutí o příchodu pana Hansena je motivováno jediným – najít vůdčí osobnost, která opeře nejen rozumí a miluje ji, ale která ji chce také pokorně sloužit. Doufám, že společně s Vámi, se nám to podaří.

V úctě

prof. MgA. Jan Burian
ředitel Národního divadla

Na vědomí:

doc. MgA. Jan Hančil, předseda Garanční rady pro Národní divadlo

doc. Mgr. Antonín Staněk, Ph.D., ministr kultury

Jan Hamáček, místopředseda vlády

JUDr. Kateřina Kalistová, náměstkyně ministra kultury

tisková, rozhlasová a on-line média